

ANAYASA MAHKEMESİ İÇTÜZÜĞÜ

Dayandığı Kanunun Tarihi : 7/11/1982, No : 2709
30/3/2011 6216
Yayımlandığı R.Gazetenin Tarihi : 12/7/2012, No : 28351
Yayımlandığı Düsturun Tertibi : 5 Cildi : 52

BİRİNCİ KISIM
Genel Hükümler**BİRİNCİ BÖLÜM****Amaç Kapsam ve Tanımlar****Amaç ve kapsam**

MADDE 1- (1) Bu İchtüzüğün amaç ve kapsamı; Anayasa Mahkemesinin iç düzenini, işleyişini, teşkilatını, Bölüm ve Komisyonların oluşumunu, çalışma, yargılama usul ve esaslarını, tutulacak defter ve kayıtlarını, elektronik ortam da dâhil evrakın akış düzenini ve arşivlenmesini, Mahkeme kütüphanesini, Genel Sekreterlik ile idari teşkilatını, idari personelin görev ve sorumluluklarını, Başkan, Başkanvekilleri, üyeler ile raportörler ve raportör yardımcılarının özlük dosyalarının tutulmasını, disiplin işlerini, izinlerini, giyecekleri kisvelerin şekli ile bunların giyilme zaman ve yerlerini, müzakere ve duruşmaların yönetimi ve kayda alınmasının esaslarını düzenlemektir.

Hukuki dayanak

MADDE 2- (1) Bu İchtüzük, 7/11/1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 149 uncu maddesi ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 5 inci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 3- (1) Bu İchtüzük uygulamasında;

- a) Araştırma ve İctihat Birimi (Ar-İç): Mahkeme kararlarını izleyerek içtihadın geliştirilmesi ve tanıtımı için çalışmalar yapmak, içtihat farklılıklarının önlenmesine yönelik önerilerde bulunmak ve bu amaçlarla istatistikler ve araştırma raporları hazırlamakla görevli birimi,
- b) Başkan: Anayasa Mahkemesi Başkanını,
- c) Başkanlık: Anayasa Mahkemesi Başkanlığını,
- ç) Başkanvekili: Bölümlerin başkanlığını yürütmek ve Başkana vekâlet etmek üzere Genel Kurulca dört yıllığına seçilen üyeleri,
- d) Başraportör: Genel Kurulda, bireysel başvuru birimlerinde ve Ar-İç'te raportörler ve raportör yardımcılarının faaliyetlerinin ve Mahkemede oluşturulan çalışma gruplarının düzenli ve verimli işleyişini sağlamak, Genel Kurul ve Bölümlerin işleyişi ile ilgili konularda Başkana ve Bölüm Başkanlarına yardımcı olmak üzere Başkan tarafından görevlendirilen raportörleri,

e) Başvurucu: Kanununun 46 ncı maddesinde belirtilen ve Anayasanın ilgili maddesinin işaret ettiği temel hak ve özgürlüklerden birinin kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddiasıyla Mahkemeye bireysel başvuru yapan gerçek ya da tüzel kişiyi,

f) Bireysel başvuru raportörü: Bölümler ve Komisyonlar raportörlerini,

g) Bölüm Başkanı: Bölümlere başkanlık eden Başkanvekillerinden her birini,

ğ) Bölüm: Bölüm başkanının başkanlığında altı üyeden oluşan, ilgili Bölüm Başkanı ve dört üyenin katılımıyla toplanıp Komisyonlarca kabul edilebilirliğine karar verilmiş başvuruların esas, kabul edilebilirliği hususu karara bağlanmak üzere sevk edilen başvuruların ise kabul edilebilirliği ve esas hakkında karar verme yetkisine sahip olan kurulları,⁽¹⁾

h) **(Değişik:RG-6/11/2018-30587)** Bölümler raportörü: Başvuruların esasına ve gerektiğinde kabul edilebilirliğine ilişkin karar taslaklarını başraportörün gözetiminde hazırlamak, gerekli yazışma ve sunumları yapmakla görevli raportörleri,

ı) Çalışma grubu: Hukukî, idari veya teknik hususlarda ortaya çıkan sorunların çözümünde uygulama birliği ve iş verimliliğinin sağlanması için çalışmalar yapmak ve görüş belirlemek amacıyla oluşturulan grubu,

i) Genel Kurul raportörü: Genel Kurulun görev alanına giren hususlarda yargısal ve idari çalışmalar yapmak üzere Başkan tarafından görevlendirilen raportörleri,

j) Genel Kurul: Onbeş üyeden oluşan kurulu,⁽¹⁾

k) Genel Sekreter: Anayasa Mahkemesi Genel Sekreterini,

l) Genel Sekreter Yardımcısı: Anayasa Mahkemesi Genel Sekreter yardımcılarını,

m) Gruplandırma: Benzer nitelikteki bireysel başvuruların, kabul edilebilirliği ve esas hakkındaki incelemelerin daha hızlı ve tutarlı biçimde yapılması amacıyla belli konu başlıkları altında bir araya getirilmesini,

n) İçtüzük: Anayasa Mahkemesi İçtüzüğünü,

o) Kanun: 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunu,

ö) Kıdem: Anayasa Mahkemesi üyeliğine seçilme tarihinden itibaren geçen süreyi veya aynı tarihte seçilenlerden yaşça büyük olmayı; Başkanvekilliğinde kıdem, Başkanvekilliğinde geçen süreyi veya aynı tarihte seçilmişlerse üyeliğe seçilme tarihinden itibaren geçen süreyi, yeniden seçilme hâlinde Başkanvekilliğinde geçen toplam süreyi,

p) Komisyon: Bireysel başvuruların kabul edilebilirlik incelemesini yapmak üzere iki üyeden oluşan kurulları,

r) **(Değişik:RG-6/11/2018-30587)** Komisyonlar raportörü: Başvuruların kabul edilebilirliğine ve gerektiğinde esasına ilişkin karar taslaklarını başraportörün gözetiminde hazırlamak, gerekli yazışma ve sunumları yapmakla görevlendirilen raportörleri,

s) Mahkeme: Genel Kurul, Bölümler ve Komisyonlar ile bunlardan oluşan Anayasa Mahkemesini,

ş) Raportör: Kanununun 24 üncü ve 25 inci maddeleri uyarınca Mahkemenin yargısal ve idari çalışmalarına yardımcı olmak üzere Başkan tarafından atanan ya da görevlendirilen raportörleri,

t) Raportör yardımcısı: Kanununun 27 nci maddesi uyarınca Mahkemenin yargısal ve idari çalışmalarına yardımcı olmak üzere Başkan tarafından atanan raportör yardımcılarını,

(1) 6/11/2018 tarihli ve 30587 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan değişiklik ile İçtüzüğün 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (ğ) bendinde yer alan "yedii" ibaresi "altı" şeklinde; (j) bendinde yer alan "Onyedii" ibaresi "Onbeş" şeklinde değiştirilmiştir.

u) Sözleşme: 4 Kasım 1950 tarihli, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşmeyi ve buna ek Türkiye'nin taraf olduğu Protokolleri,

ü) Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP): Adalet hizmetlerinin elektronik ortamda yürütülmesi amacıyla oluşturulan bilişim sistemini,

v) Üye: Başkan ve başkanvekilleri de dâhil tüm üyeleri,

y) Yüce Divan: Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde belirtilen kişilerin, görevleri ile ilgili suçlarından dolayı yargılamasını yapmakla görevli Genel Kurulu, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Anayasa Mahkemesi Üyeliği

Üye seçilenlere tebligat

MADDE 4- (1) Mahkeme üyeliğine seçilme keyfiyetinin Türkiye Büyük Millet Meclisince seçilen üyelerle ilgili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı tarafından; Cumhurbaşkanı tarafından seçilen üyelerle ilgili olarak ise Cumhurbaşkanlığı tarafından Mahkemeye yazıyla bildirilmesi üzerine, Başkan durumu ve tebellüğ tarihinden itibaren en geç bir ay içinde göreve başlaması gerektiğini seçilenlere yazı ile derhâl tebliğ eder.

Seçilenlerin görevi kabul etmemesi

MADDE 5- (1) Seçilen üyenin geçerli bir mazereti bulunmaksızın bir ay içinde göreve başlamaması veya görevi kabul etmediğini yazılı olarak beyan etmesi durumunda, bu husus ilgilinin Türkiye Büyük Millet Meclisince seçilmiş olması hâlinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına, Cumhurbaşkanınca seçilmiş olması hâlinde Cumhurbaşkanlığına ve aday gösterilmesi söz konusu ise ilgili kurum ya da kurula Başkan tarafından yazıyla bildirilir.

Andiçme

MADDE 6- (1) Üyeler, andiçmedikçe Mahkeme faaliyetlerine katılamazlar.

(2) Başkan, andiçme törenine Cumhurbaşkanını, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanını, yüksek yargı organları başkan ve başsavcılarını, Adalet Bakanını ve Devlet protokolünde yer alan diğer üst düzey görevlileri ve emekli üyeler ile andiçecek üyenin bildireceği belirli sayıdaki kişileri davet eder.⁽¹⁾

(3) Başkanın konuşmasından sonra Kurul ve davetliler önünde, seçilen üyenin özgeçmişi okunur.

(4) Seçilen üye, davetlilerin huzurunda, Başkan, Başkanvekilleri ve üyelerin önünde Kanununun 9 uncu maddesinde belirtilen şekilde andiçer.

(5) Üyeler, raportörler ve raportör yardımcıları andiçme törenine kisveleriyle katılırlar.

(6) Andiçme töreninden sonra yeni seçilen üyenin özgeçmişi TRT ve haber ajansları kanalıyla duyurulur.

(1) 6/11/2018 tarihli ve 30587 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan değişiklik ile İçtüzüğün bu fıkrasında yer alan "Başbakanı," ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

Göreve engel hastalık

MADDE 7- (1) Üyelerden birinin görevini sağlık bakımından yerine getiremeyeceğinin tam teşekküllü resmî bir hastanenin sağlık kurulu raporu ile kesin olarak anlaşılması halinde Kanununun 11 inci maddesinin üçüncü fıkrası uygulanır.

(2) Bu kişiler kendi istekleri veya Genel Kurulca alınacak karar üzerine birinci fıkrada nitelikleri belirlenen bir hastanenin sağlık kuruluna gönderilirler. Sağlık kurulunun raporu yapılacak işleme esas alınır.

(3) Ancak bu kişilerin talepte bulunması veya Genel Kurulca lüzum görülmesi hâlinde, ilgili tekrar tam teşekküllü başka bir resmî hastanenin sağlık kuruluna muayene ettirilir. Raporlar arasında çelişkinin ortaya çıkması durumunda, bu çelişki tam teşekküllü başka bir resmî hastane tarafından giderilir ve buna göre işlem yapılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**Başkan ve Başkanvekillerinin Seçimi, Görev ve Yetkileri ile****Üyelerin Yükümlülükleri****Seçimler ve oy pusulalarının hazırlanması**

MADDE 8- (1) Başkan ve Başkanvekilleri, Uyuşmazlık Mahkemesi Başkan ve Başkanvekili, Genel Kurul tarafından üyeler arasından gizli oyla ve üye tam sayısının salt çoğunluğuyla dört yıl için seçilirler. Süresi bitenler yeniden seçilebilirler. Bu seçimlerde aday gösterilmez.

(2) Seçimler bu görevlerin sona ereceği tarihten önceki iki ay içinde Başkan tarafından gündeme alınır. Seçimin yapılacağı yer, gün ve saat en az yedi gün önce üyelere yazılı olarak bildirilir. Seçim işlerini yürütmeye Başkan yetkilidir.

(3) Başkanlık, Başkanvekillikleri, Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığı veya Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanvekilliğinde görev süreleri dolmadan boşalma olduğunda bu maddedeki hükümler çerçevesinde dört yıl için yeni seçimler yapılır.

(4) Yapılacak seçimlerde üyelerin ayrı ayrı adlarını ve soyadlarını taşıyan, aynı şekilde aynı renk kâğıda yazılmış ve Mahkemenin mührü ile damgalanmış, aynı büyüklükteki oy pusulaları, bir zarf içinde üyelere dağıtılır. Seçimler ayrı ayrı yapılır ve oylamada, üyelere dağıtılan bu pusulalar kullanılır.

Oyların sayımı

MADDE 9- (1) Oyların sayımı ve dökümünde görevlendirilmek üzere, en kıdemsiz üç üyeden bir Sayım Kurulu oluşturulur. Bu Kurulca oyların sayımı ve dökümü yapılır, sonuç bir tutanakla belirlenir.

(2) Sayım Kurulu, öncelikle oy pusulalarının oylamaya katılan üye sayısına eşit olup olmadığını saptar. Oy pusulalarının oy veren üye sayısından fazla olması hâlinde oylama yenilenir. Yöntemine uygun olmayan oy pusulaları geçersiz sayılır.

(3) Sayım ve döküm sonuçları seçimin o gün sonuçlanmayacağını ortaya koyuyorsa, oylama, Başkan tarafından belirlenecek başka bir güne bırakılabilir. Bu süre yedi günden fazla olamaz.

(4) Seçimin sonucu, seçilenlere yazı ile bildirilir ve Resmî Gazete'de yayımlanır.

Başkanın görev ve yetkileri**MADDE 10-** (1) Başkanın görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Mahkemeyi temsil etmek.
 - b) Mahkemenin verimli ve düzenli çalışmasını sağlamak ve bu amaçla uygun göreceği tedbirleri almak.
 - c) Genel Kurulun ve gerektiğinde Bölümlerin gündemini belirlemek.
 - ç) Genel Kurula ve Yüce Divana başkanlık etmek; gerekli gördüğü takdirde kendi yerine bu görevleri ifa etmek üzere Başkanvekilllerinden birini görevlendirmek.
 - d) Genel Sekreter ve Genel Sekreter yardımcıları ile başraportörleri görevlendirmek ve görevden almak.
 - e) Mahkeme yönetmeliklerini onaylamak.
 - f) Harcamaların Mahkeme bütçesine uygunluğunu denetlemek.
 - g) Bölümlerden birinin fiili ya da hukuki imkânsızlık nedeniyle toplanamaması hâlinde diğer Bölümden üye görevlendirmek.
 - ğ) Genel Kurulun aldığı prensip kararları doğrultusunda iş yükünün Bölümler arasında dengeli bir şekilde dağıtılması için gerekli önlemleri almak.
 - h) Bölümlerden birinin iş yükünün normal çalışmayla karşılanmayacak şekilde arttığı ve Bölümler arasında iş yükü bakımından dengesizlik meydana geldiğinin tespiti hâlinde, bu hususu görüşmek üzere Genel Kurulu toplantıya çağırarak.
 - ı) **(Değişik:RG-5/3/2014-28932)** Bölümlerin kararları arasında içtihat uyumsuzluğunun oluştuğu ya da oluşacağı kanaatine varıldığı veya Bölümlerce Genel Kurul tarafından karar alınmasının gerekli görüldüğü hâllerde Genel Kurulu toplantıya çağırarak.
 - i) Bölüm Başkanlarının da görüşlerini alarak bireysel başvurunun işleyiş ve organizasyonuna ilişkin düzenlemeler yapmak.
 - j) Mahkeme personelinin atamasını yapmak.
 - k) Gerekli görülen hâllerde basına ve kamuoyuna Mahkemeye ilgili bilgi ve demeç vermek veya bu amaçla Başkanvekili, üye veya raportör görevlendirmek.
 - l) Mahkeme ile ilgili güvenlik önlemlerini almak veya aldırarak.
 - m) Kanun ve İçtüzükte belirtilen diğer görevleri yerine getirmek.
- (2) Başkana ait görev ve yetkiler, Başkanlığın boş olması hâlinde kıdemli Başkanvekili; Başkanın mazeretli veya izinli olması hâllerinde ise Başkan tarafından belirlenen Başkanvekilince yerine getirilir. Başkanvekillerinin de bulunmaması durumunda Mahkemeye en kıdemli üye başkanlık eder.

Başkanvekillerinin görev ve yetkileri**MADDE 11-** (1) Başkanvekillerinin görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Başkanın gerekli gördüğü hâllerde Genel Kurul ya da Yüce Divana başkanlık etmek.
- b) Üyesi olduğu Bölümün oturumlarına başkanlık etmek ve Bölümün işlerini yönetmek.
- c) Başkanı oldukları Bölümün gündemini, Genel Kurulun çalışmasını aksatmayacak şekilde belirlemek.
- ç) Bölümün duruşmalarına başkanlık etmek.
- d) Bölüm üyelerinin görev yapacakları Komisyonları belirlemek.
- e) Bölüm üyelerinin, Komisyonlarda dönüşümlü olarak görev yapmalarını sağlamak, bu amaçla listeler hazırlamak.